

Warszawa, 08. 04. 2024 r.

**Recenzja sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym
Pani dr Marty Bożyk, prowadzonym przez Radę ds. Stopni Akademii Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki w Krakowie, uwzględniając pismo Rady Doskonałości Naukowej
nr DRKN.Z8.400.70.2023 z dnia 11.11.2023 r.**

Niniejsza recenzja została sporządzona na podstawie materiałów nadesłanych w związku z postępowaniem habilitacyjnym Pani doktor Marty Bożyk. Recenzja opiera się na zgłoszonym dziele, a mianowicie wystawie pt. "Na drugim planie. Ukryte w ołtarzu Wita Stwosza", która odbyła się w Domu Norymberskim w Krakowie w 2023 roku. Opis i dokumentacja tej wystawy zostały uzupełnione przez autoreferat oraz szczegółowy zapis faktograficzny dotyczący kariery artystyczno-naukowej Pani doktor Bożyk. Na podstawie tych materiałów można stwierdzić, że spełnione zostały wymogi ws. procedowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego, określone w przepisach Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, co umożliwia skuteczną ocenę habilitanta. Warto również zaznaczyć, że zgłoszone dzieło oraz procedura postępowania habilitacyjnego Pani doktor Bożyk mają miejsce po raz pierwszy, co ma istotne znaczenie z punktu widzenia kryteriów i oceny Rady Doskonałości Naukowej.

Pani Marta Bożyk, urodzona w Krakowie w 1973 roku, jest polską graficzką i artystką sztuk wizualnych. Jej ścieżka rozwoju, zarówno pod względem pracy dydaktycznej, naukowej, jak i artystycznej, jest imponująca i przejrzysta. W latach 1993–1998 studiowała na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, gdzie obroniła dyplom pt. "Ręce" pod kierunkiem prof. Zbigniewa Lutomskiego. W 2013 roku uzyskała stopień doktora sztuk pięknych na tym samym wydziale za rozprawę doktorską pt. "Dotyk – inspiracja niezwykłymi kobietami", której promotorem był prof. Bogdan Miga. Od 2005 roku pracuje w pracowni drzeworytu na Wydziale Grafiki ASP w Krakowie, gdzie obecnie pełni funkcję adiunkta. Jest także członkinią Rady Uczelni.

Pani Marta Bożyk cieszy się uznaniem w polskim środowisku graficznym, a jej pozycja w reprezentacji tej dyscypliny jest mocna. Jej prace ewoluują pod względem technicznym i koncepcyjnym, jednocześnie zachowując zamiłowanie do tradycji i ręcznego sposobu wykonania, z dbałością o bezpośredni przekaz. Artystka brała udział w licznych wystawach zarówno w kraju, jak i za granicą. Pełna lista tych wystaw znajduje się w załączonym wykazie osiągnięć naukowych. Na stronach 44 i 45 wymienione są 22 pozycje dotyczące wystaw indywidualnych, które odbyły się po uzyskaniu stopnia doktora. Lista wystaw zbiorowych, w których artystka brała udział po roku 2013, jest imponująca i świadczy o tym, że jej prace były prezentowane w renomowanych galeriach i spotkały się z pozytywnymi

recenzjami. Prace Marty Bożyk znajdują się również w licznych i prestiżowych kolekcjach, których lista została uwzględniona na stronie 69 wykazu dorobku. Warto wymienić tylko kilka z nich, aby zobrazować skalę omawianych osiągnięć:

- Międzynarodowe Triennale Grafiki, Kraków
- National Taiwan Museum of Fine Arts, Taichung, Tajwan
- Kochi International Print Triennial, Japonia
- Narodnij Muzej Leskovac, Serbia
- International Print Triennial Belgrade 2017, Serbia
- Nordnorsk Kunstnersenter, NNKS, Norwegia

Marta Bożyk może pochwalić się znakomitymi realizacjami cykli tematycznych, takich jak "Dotyk" (2014), "Historie miłosne" (2015), cykl pejzaży (od 2016) oraz "Kwiaty" (2017). Co ważne, artystka wykazuje niezwykłą łatwość i umiejętność stosowania technik linorytu i drzeworytu, dostosowując ich ekspresję do potrzeb konkretnego kontekstu i idei dzieła. Można również zauważyć stopniowe odejście od motywów figuralnych na rzecz motywów związanych z naturą oraz coraz większe zainteresowanie wizualnym językiem abstrakcji. Ten proces jest zgodny z głęboką fascynacją artystki naturą i sztuką Japonii, co potwierdza również treść jej autoreferatu. Marta Bożyk coraz częściej korzysta z prostych i minimalistycznych kompozycji, które mają na celu oddanie stanu harmonii i ulotności, charakterystycznych dla estetyki i filozofii wschodu. Można to wyraźnie dostrzec w jej serii pejzaży oraz w jej najnowszych pracach. Wszystkie te prace wydają się odwoływać do stanu kontemplacji i podkreślają jego niezwykle znaczenie w kulturze człowieka i artysty w szczególności. Wnioski płynące na tym etapie są jednoznaczne, Marta Bożyk kontynuuje swoją twórczą drogę z pasją i zaangażowaniem. Jej prace poruszają ważne tematy i przekazują silne emocje. Artystka wykazuje umiejętność eksplorowania różnych obszarów grafiki oraz zdolność do tworzenia dzieł o głębokim przekazie i wyrazistej estetyce.

Marta Bożyk w autoreferacie szczegółowo opisuje swoje motywacje do działania oraz inspiracje. Choć tekst jest napisany w dość dobrej polszczyźnie, to czasami czyta się go z pewnymi trudnościami. Jednakże, niektóre wątki są bardzo interesujące. W sposób bardzo czytelny artystka przedstawia swoją perspektywę na zmieniający się świat i własną przemianę w kontekście procesu twórczego. Można dostrzec pewne związki między tak nakreśloną charakterystyką, a myślą amerykańskiej współczesnej filozofki, Marthy Nussbaum, której lekturę rekomenduję habilitantce. Nussbaum uważa, że:

poprzez twórczość rozwijamy nasze zdolności poznawcze, emocjonalne i społeczne. Tworzenie nowych dzieł, eksperymentowanie, rozwiązywanie problemów i innowacyjność są nieodłącznymi elementami pracy twórczej, które pozwalają nam rozwijać się i osiągać pełny potencjał jako ludzie.

Praca twórcza daje nam możliwość wyrażania naszej indywidualności i unikalności. Poprzez twórczość możemy opowiadać historie, wyrażać nasze wartości i przekazywać nasze spojrzenie na świat. Twórczość pozwala nam także eksplorować nasze wnętrza, odkrywać nasze pasje i marzenia, co jest istotne dla naszego rozwoju emocjonalnego i duchowego.

Odnosząc się do pozostałych treści powyższego autoreferatu, cieszy nawiązanie do twórczości Susan Sontag, której teorie nadal są aktualne i odgrywają istotną rolę w dyskusjach na temat sztuki i percepcji wizualnej. Ważne jest podkreślenie kwestii związanych z powidokami i stanami nietrwałymi. Jednak autor tej recenzji dostrzega pewne ryzyko i paradoks wobec innego skojarzenia z tzw. efektem desensybilizacji, gdyż to Sontag zwraca uwagę na to, że:

nadmiar obrazów, którymi jesteśmy bombardowani na co dzień, może prowadzić do utraty zdolności do wrażliwości na powidoki. Przez nasycenie obrazami stajemy się obojętni na ich treść i znaczenie. U Marty Bożyk sprawa wydaje się przebiegać dokładnie odwrotnie, co zresztą jest jej siłą, ale pytanie tylko na ile w tym kontekście jest to uświadomione?

Wracając jednak do autoreferatu, w szczególności mocno wybrzmiewa wiedza Marty Bożyk na temat papieru, jego właściwości i znaczenia dla pracy twórczej. Możemy śmiało stwierdzić, że mamy do czynienia z prawdziwą znawczynią tego tematu. Artystka wykorzystuje papier jako podstawowe medium, a czasami nawet remedium. Dla niej papier jest nie tylko nośnikiem, ale także ważnym i autonomicznym elementem artystycznym. Jest on nie tylko materiałem, ale także metaforą, symbolizującą jakość życia. Poprzez swoje ostatnie działania Marta Bożyk zdaje się przenosić nas w świat eksperymentowania z obiektami, takimi jak lampiony i inne formy przestrzenne z papieru, które można znaleźć w szczegółowym indeksie prac na stronach 9-21. Następnie rozwija ona kolejne realizacje w formie graficznych instalacji przestrzennych. W przypadku artystki wydaje się to być szczególnie uzasadnione, także ze względu na bezpośrednie związki z twórczością scenograficzną jej dziadka oraz twórczością rzeźbiarską jej ojca. To tworzy szczególnie kontekst twórczy następstwa pokoleń, wprowadzając nas w grę różnymi wymiarami sztuki, przede wszystkim w kontekście jej intermedialności. Stąd już prosta droga do zrozumienia i wydaje się, że naturalnego odbioru dzieła zgłoszonego do habilitacji, czyli wystawy pt. "Na drugim planie. Ukryte w ołtarzu Wita Stwosza". Wystawa ta została bardzo dobrze udokumentowana i opisana. Nie można mieć żadnych zastrzeżeń i wypada szczerze pogratulować koncepcji oraz jej realizacji. W tym sensie mamy do czynienia ze swoistym credo artystki, której sztuka łączy pokolenia, ale i stawia pytania o kierunek dalszej drogi poszukiwań i zmagania na rubieżach cywilizacji, której sztuczna inteligencja najwyraźniej zdaje się rzucać coraz śmieiej wyzwanie i deptać po piętach. Recenzent traktuje zgłoszone dzieło jako dowód ponadprzeciętnej wiedzy, umiejętności i kompetencji dr Marty Bożyk oraz widzi głęboki związek jej dzieła z próbą zaznaczenia swojego miejsca w świecie.

Najwyraźniej dzieje się to na przekór nieuporządkowanym i ciągle zmieniającym się wymaganiom współczesności, ale upominając się też o prawo do humanistycznego wymiaru ludzkich przedsięwzięć.

Wizerunek artystki jest nie tylko związany z jej pracą twórczą, ale także z jej zaangażowaniem w działalność dydaktyczną, naukową i organizacyjną na wydziale uczelni, na którym pracuje. Jako recenzent wieloletnio pełniący funkcję na wydziale grafiki ASP w Warszawie, szczególnie doceniam jej działania mające na celu skuteczne pozyskiwanie grantów oraz przeprowadzanie licznych badań artystycznych. Te osiągnięcia (szczegółowy spis w wykazie osiągnięć naukowo artystycznych) niezaprzeczalnie predysponują ją do uzyskania habilitacji, samodzielnego stanowiska w miejscu pracy i zajęcia już bardziej eksponowanej pozycji w strukturze wydziału.

Marta Bożyk spełnia wszystkie wymogi i kryteria stawiane przed habilitantem. Jej prace są doceniane i prezentowane zarówno w kraju, jak i za granicą, a jej rozwój artystyczny i naukowy jest niezwykle imponujący. Jej umiejętność eksplorowania różnych obszarów grafiki oraz zdolność do tworzenia dzieł o głębokim przekazie i wyrazistej estetyce sprawiają, że jest ona jednym z bardziej interesujących artystów grafików w Polsce. Z całą pewnością, wniesienie przez Martę Bożyk wkładu w dziedzinę grafiki i sztuk wizualnych, a także jej aktywna rola w świecie sztuki, zasługuje na uznanie i docenienie.

W związku z powyższym, na podstawie całości omawianych w.w. zagadnień i odnosząc się już do konkluzji, recenzent, biorąc pod uwagę wymagania uwzględnione w art. 219 ust. 1, ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2023.742 t.j wersja od: 7 marca 2024 r. do: 30 września 2024 r.), stwierdza że, może jednoznacznie wnioskować za przyznaniem pani dr Marcie Bożyk stopnia doktora habilitowanego.

dr hab. Rafał Kocharński prof. ASP

